

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ՀՀ ԳԱԱ Մ. ԱԲԵՂՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՏՆՕՐԵՆ՝ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴՈԿՏՈՐ
.....Վ. ԴԵՎՐԻԿՅԱՆ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի Արտասահմանյան գրականության և համեմատական գրականագիտության բաժնի 2020 թ. նոյեմբերի 18-ի նիստի (արձանագրություն թիվ 3):

Նիստին մասնակցում էին՝ բ.գ.դ., պրոֆ. Հ. Էդոյանը, բ.գ.թ., դոցենտ Ս. Ստեփանյանը, բ.գ.թ., դոցենտ Ք. Բեջանյանը, բ.գ.թ., Գ. Կարազյոզյանը և բ.գ.թ., դոցենտ Զ. Գ. Հայրյանը:

Նիստը վարում էր

Արտասահմանյան գրականության և
համեմատական գրականագիտության
բաժնի վարիչի տեղակալ՝

բ.գ.թ., դոցենտ Զ.Գ. Հայրյանը:

ՕՐԱԿԱՐԳՈՒՄ՝

Լուսինե Արամի Հայրյանի «Խղճի և պատասխանատվության մոտիվները Լիլիան Հելլմանի ստեղծագործություններում» ատենախոսության քննարկումն ու հրապարակային պաշտպանության երաշխավորելու հարցը:

Արտահայտվեցին՝ Բ.Գ.Դ., պրոֆ. Հ. Էդոյանը, Բ.Գ.Թ., դոցենտ Ս. Ստեփանյանը, Բ.Գ.Թ., Գ. Կարապյոզյանը և Բ.Գ.Թ., դոցենտ Զ. Գ. Հայրյանը:

Ելույթ ունեցողները նշեցին, որ Լուսինե Արամի Հայթյանի «Խղճի և պատասխանատվության մոտիվները Լիլիան Հելլմանի ստեղծագործություններում» ատենախոսությունը նվիրված է ժամանակակից գրականագիտության մեջ արդիական հարցերից մեկին, մասնավորապես, այն դրույթին, որ գրողի պիեսներն ու հուշագրությունները դիտարկվում են համակողմանիորեն՝ հաշվի առնելով թե՛ դրանց թեմատիկ առանձնահատկությունները և թե՛ գաղափարական զարգացումներն ու տրամաբանական անցումները: Սակայն մինչ օրս համաշխարհային գրականագիտության, գրաքննադատության էջերում անդրադարձ չի կատարվել ոչ միայն ամերիկյան, այլ նաև համաշխարհային գրականության զարգացման ընթացքի վրա այս հեղինակի ստեղծագործությունների ազդեցությանը: Նաև հարկ է նշել, որ Լիլիան Հելլմանի ստեղծագործությունը առաջին անգամ է ուսումնասիրվում հայ իրականության մեջ: Ուստի այդ արդիական հարցին է նվիրված սույն հետազոտությունը և Լուսինե Հայթյանը առաջին անգամ գրականագիտության ոլորտում գիտականորեն հիմնավորում է այդ փաստը՝ ներկայացնելով Լիլիան Հելլմանի կերպարները, համամարդկային խնդիրները և դրանց տրվող հեղինակային ինքնատիպ լուծումները, մարդկային բարդ փոխհարաբերությունները, մարդու տեսակները և ըստ այդմ՝ տարբեր իրավիճակներում նրա վարքագիծը:

Լուսինե Հայթյանի առաջարկած հայեցակարգը հիմնվում է հարուստ տեսական և մեթոդաբանական բազայի վրա, որը ներառում է գլխավորապես անգլիացի և ամերիկացի հայտնի տեսաբանների կարևորագույն դրույթները:

Ատենախոսությունը գրված է վերլուծական և տիպաբանական մեթոդների կիրառմամբ:

Ուսումնասիրության առարկա է դարձել Լիլիան Հելլմանի ստեղծագործությունը, մասնավորապես մարդու խղճի և պատասխանատվության մոտիվները գրողի պիեսներում ու հուշագրություններում:

Աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլխից, որոնք ունեն համապատասխան տրոհումներ, եզրակացությունից և 111 անվանում ներառող աղբյուրների ցանկից: Ատենախոսության ընդհանուր ծավալը 133 էջ է:

Ներածության մեջ համառոտ ներկայացված է աշխատանքի մեթոդաբանական հիմքը, որտեղ հեղինակը տալիս է թեմային առնչվող քննադատական գրականության ընդարձակ ակնարկ: Ատենախոսը ընդհանուր գծերով ներկայացնում նյութի ուսումնասիրության աստիճանը, հարցի պատմությունը, գիտական և կիրառական նշանակությունը, ատենախոսության նպատակներն ու խնդիրները, հիմնավորում թեմայի արդիականությունն ու գիտական նորույթը, ինչպես նաև վերլուծության մեթոդները:

Հեղինակը ուշադրություն է դարձնում Լիլիան Հելլմանի աշխատանքների կառուցվածքային ու բովանդակային տարբեր կողմերին, դրանց ստեղծման սոցիալ-քաղաքական, փիլիսոփայական և պատմամշակութային նախադրյալներին և զարգացման պայմաններին, ներկայացնելով դրանք որպես գեղարվեստական ստեղծագործությունների վերլուծության հենքային նյութ: Այդ իսկ պատճառով սույն հետազոտությամբ փորձ է արվել, որպեսզի վերը նշված հեղինակի ստեղծագործությունների նկարագրական ու վերլուծական ուսումնասիրության շնորհիվ բացահայտել մարդու ներքին էության, խղճի ու պատասխանատվության խնդիրները, անհատի սոցիալ-հոգեբանական և հանրային-քաղաքական բախումների դրսևորումները:

Ատենախոսության առաջին գլխում /«Քսաներոդո դարի ամերիկյան հասարակական-քաղաքական մտքի դրսևորումները Լիլիան Հելլմանի ստեղծագործություններում»/, քննարկվում է Հելլմանի տեղն ու դերը իր ժամանակի ամերիկյան գրականության մեջ, ինչպես նաև նրա քաղաքական հայացքները, որոնք անմիջականորեն ազդում են վերջինիս գրականության վրա: Փորձ է արվում բացահայտելու հեղինակի հանրային-քաղաքական գործունեությունն ու կողմնորոշումներն ամբողջությամբ, ինչը օգնում է լույս սփռել գրողի ստեղծագործության յուրահատկությունների վրա:

Աշխատանքի երկրորդ գլխում /«Մարդու պրոբլեմատիկան Լ. Հելլմանի պիեսներում»/, որը բաղկացած է երկու ենթագլխից, ատենախոսը քննության է ենթարկում գրողի վաղ շրջանի պիեսները առաջինում և հետպատերազմյան

շրջանում գրված պիեսները երկրորդում: Ամբողջ գլխում դիտարկվում է խղճի և պատասխանատվության հիմնահարցն ամերիկյան հասարակության մեջ ու դրա նկատմամբ Հելլմանի վերաբերմունքը:

Երրորդ գլուխը /«Անհատի էքզիստենցիալ վիճակների դրաման Լ. Հելլմանի հուշագրություններում»/ ներկայացնում է Հելլմանի այնպիսի հուշագրություններ, ինչպիսին են «Անավարտ կինը», «Սրիկայի ժամանակը» և «Պենտիմենտո»-ն: Այստեղ թեզի հեղինակը քննության է ենթարկել կապը գրողի պիեսների և հուշագրությունների միջև, ինչպես նաև պարզաբանում է այն դրդապատճառները, որոնք ստիպել են գրողին անցում կատարելու գրական մի նոր ժանրի:

Ատենախոսը խորությամբ ուսումնասիրել է անգլիացի և ամերիկացի տարբեր գրողների աշխատանքները, գեղարվեստորեն վերամշակելով նրանց գործերում առկա զանազան հիմնահարցեր: Աշխատանքի առավելություններից է նոր, գրականագիտության մեջ գրեթե չուսումնասիրված, հայ ընթերցողներին անծանոթ գրողների հետ ծանոթությունը:

Ատենախոսությունն ամփոփվում է սեղմ, բայց ըստ էության հեղինակի կատարած աշխատության արդյունքները լիարժեքորեն ամփոփող եզրակացություններով, որտեղ ներկայացված են աշխատության գլխավոր, համոզիչ և փաստարկված եզրահանգումները:

Այսպիսով, ամփոփելով տվյալ աշխատության մեր գնահատականը, կարծում ենք, որ ծավալուն աշխատանք է կատարվել, այդուհանդերձ աշխատանքը պահանջում է որոշ ճշգրտումներ, մասնավորապես.

1. Ավելորդ ենք համարում նաև աշխատանքում ներկայացված *թեմայի կառուցվածքը և համառոտ բովանդակությունը* /էջ 12-14/: Այս ամենը պետք է լինի տեղադրված սեղմագրում:
2. Խորհուրդ կտայինք ավելի ուշադիր լինել ատենախոսությանը ներկայացվող տեխնիկական պահանջներին և ուղղել տողատակերում ներկայացված մեջբերումները: Կան մի շարք անհասկանալի աղբյուրներ, նշված տողատակերում: Օրինակ, էջ 16 № 4 և էջ 129 № 53, 54; էջ 70 № 74 և էջ 126 № 5, 6, 7 և այլն:
3. Կցանկանայինք, որ գլուխները պարտադիր ավարտվեին ատենախոսի ինքնուրույն եզրահանգումներով /օրինակ, էջ 76, 122/:

Նշենք, որ վերը շարադրվածն ամեննին չի նսեմացնում սույն աշխատության արժեքը: Աշխատանքն ունի գիտական պատշաճ մակարդակ և հայեցակարգային հիմնավորված ապարատ:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ՝

Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ «Խղճի և պատասխանատվության մոտիվները Լիլիան Հելլմանի ստեղծագործություններում» թեկնածուական ատենախոսությունը բավարարում է Ժ.01.07. /Արտասահմանյան գրականություն/ մասնագիտությամբ բանասիրական գիտությունների թեկնածուի աստիճանի հայցման համար ատենախոսությանը ներկայացվող պահանջները: Այն, անկասկած, ունի տեսական և գործնական արժեք, և կարելի է երաշխավորել հրապարակային պաշտպանության:

Կարծիքը ձևակերպված և հաստատված է ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի Արտասահմանյան գրականության և համեմատական գրականագիտության բաժնի նիստում:

Արտասահմանյան գրականության և
համեմատական գրականագիտության

Շահ

բաժնի վարիչի տեղակալ՝

Բ.Գ.Թ., դոցենտ Զ.Գ. Հայրյան:

18. 11. 2020

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝

[Handwritten signature]